Lietas Nr.C30819116
Lietas arhīva Nr.CA-0731-20/15
ECLI:LV:RAT:2020:0703.C30819116.17.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
2020.gada 3.jūlijā

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:
tiesnese referente I.Ozola, tiesneši M.Bebriša un N.Riņķis
izskatīja rakstveida procesā Rīgā, Brīvības bulvārī 34, civillietu SIA "FABRIKA" prasībā pret /pers. A/ par zaudējumu piedziņu sakarā ar SIA "FABRIKA" apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2019.gada 4.oktobra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2016.gada 22.novembrī SIA "B101" cēlusi Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesā prasību pret /pers. A/ par zaudējumu piedziņu.

Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2018.gada 22.jūnija lēmumu prasītājs SIA "B101" aizstāts ar tā tiesību pārņēmēju SIA "Divi dzīvokļi".

Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2019.gada 30.janvāra lēmumu tiesvedība lietā izbeigta, savukārt ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2019.gada 29.marta lēmumu Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2019.gada 30.janvāra lēmums atcelts un jautājums nodots jaunai izskatīšanai.

Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2019.gada 4.jūnija lēmumu prasītājs SIA "Divi dzīvokļi" aizstāts ar tā tiesību pārņēmēju SIA "FABRIKA".

[2] Prasības pieteikumā norādīti šādi apstākļi.

SIA "B101" ir nekustamā īpašuma /adrese A/ (turpmāk arī – dzīvoklis), īpašnieks. Dzīvokļa īrnieks bija /pers. B/, kurš 2015.gada 1.februārī miris. /pers. B/ pārdzīvojusī ģimenes locekle sieva /pers. A/ turpināja lietot dzīvokli arī pēc vīra nāves, un tikai 2015.gada 7.jūnijā izteica SIA "B101" gribu noslēgt jaunu īres līgumu, tomēr pusēm nav izdevies vienoties par īres līguma noslēgšanu. Faktiski /pers. A/ ieņem dzīvokli bez tiesiska pamata.

SIA "B101" nosūtījusi brīdinājumu par telpu atbrīvošanu, bet /pers. A/ 2016.gada 24.martā cēlusi tiesā prasību noslēgt ar viņu kā ar pārdzīvojušo ģimenes locekli īres līgumu uz iepriekšējā īres līguma nosacījumiem. Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2016.gada 8.novembra spriedumu prasība noraidīta, bet apmierināta SIA "B101" pretprasība izlikt /pers. A/ no dzīvokļa bez citas dzīvojamās telpas ierādīšanas.

Ar /pers. A/ nav noslēgts īres līgums, kā arī starp SIA "B101" un /pers. A/ nepastāv faktiskas īres attiecības. Tomēr no 2015.gada 1.februāra līdz prasības celšanas brīdim /pers. A/ patvarīgi ieņem dzīvokli.

Prasītājs pamatojoties uz likuma "Par dzīvojamo telpu īri" 44.pantu, norāda, ka atbildētājai ir pienākums atlīdzināt visus izdevumus saistītus ar dzīvokļa pretlikumīgu aizņemšanu.

Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa ar spriedumu noteikusi, ka /pers. A/ ir izliekama no dzīvokļa tieši tāpēc, ka nepastāv un nav nodibināmas īres attiecības tādu apstākļu dēļ, kas ir par tiesisku pamatu īpašniekam SIA "B101" atteikt īres līguma noslēgšanu. Lietā ir secināts un pierādīts fakts, ka persona iemitinājusies dzīvojamā telpā bez tiesiska pamata, jeb patvarīgi, kas vēl jo vairāk norāda uz zaudējuma atlīdzības pamata nepieciešamo sastāvdaļu – zaudējuma nodarītāja prettiesisko rīcību.

/pers. A/ prettiesiskā rīcība – patvarīga dzīvojamo telpu aizņemšana – ir vienīgais zaudējumu rašanās pamats. Ja /pers. A/ nebūtu patvarīgi aizņēmusi dzīvokli, SIA "B101" būtu spējīgs īsā laikā atrast īrnieku par pieņemamu īres maksu, ņemot vērā dzīvokļa atrašanās vietu, labiekārtotības līmeni un pieprasījumu īres tirgū pēc dzīvokļiem Rīgas centrā.

SIA "B101" zaudējums, kas radies no apstākļa, ka trešā persona bez tiesiska pamata ir aizņēmusi īpašniekam piederošas dzīvojamās telpas, ir tiešs zaudējums. Tādu zaudējumu vainīgajai personai ir pienākums atlīdzināt saskaņā ar Civillikuma 1775. un 1779.pantu.

Tā kā kopš 2015.gada 1.februāra /pers. A/ dzīvokli ir ieņēmusi patvarīgi, īpašniekam ir radīti zaudējumi – īpašnieks nav varējis lietot savu īpašumu pēc saviem ieskatiem, nav varējis visu šo periodu izīrēt citai personai par atbilstošu īres maksu, gūt ne tikai līdzekļus dzīvokļa apsaimniekošanas un uzturēšanas izdevumu segšanai, bet iegūt arī peļņu no izīrēšanas, kā to paredz likuma "Par dzīvojamo telpu īri" 11.panta otrā daļa.

Ņemot vērā, ka /pers. A/ prettiesiskā rīcība ar tiesas spriedumu ir atzīta, zaudējumu esamība ir neapšaubāma, arī cēloņsakarība starp prettiesisku rīcību un zaudējumu rašanos ir neapstrīdama, aprēķināms un pierādāms zaudējumu apmērs. Zaudējuma nodarītājam ir pienākums atlīdzināt viņa prettiesiskas rīcības rezultātā radītos zaudējumus, tajā skaitā nesaņemto peļņu. Atrautā peļņa ir aprēķināma par nesaņemto īri par periodu no 2015.gada 1.februāra līdz prasības celšanai tādā apmērā kādā dzīvokli būtu bijis iespējams izīrēt vadoties pēc esošās tirgus situācijas.

Ar zvērinātas tiesu izpildītājas Baibas Kantmanes 2016.gada 4.oktobra aktu secināts, ka dzīvoklis nodots apakšīrē pamatojoties uz dzīvojamo telpu īres līgumu, kas 2016.gada 25.februārī noslēgts starp /pers. A/ un trešo personu /pers. C/. Līgumā noteikta īres maksa – 700 EUR, kurā nav iekļauti komunālie maksājumi, apsaimniekošanas izdevumi, jo šos izdevumus ir noteikts maksāt papildus jau noteiktajai īres maksai. Tātad 700 EUR ir īres peļņas daļa. Par dzīvokļa apakšīri.

Prasītājs lūdz tiesu vadīties galvenokārt no iesniegtajiem pierādījumiem par dzīvokļa nodošanu apakšīrē, kas pierāda faktisku nesaņemtās peļņas daļas apmēru, piedzīt no /pers. A/ atlīdzinājumu par dzīvokļa prettiesisku aizņemšanu un lietošanu, un zaudējumus par negūto peļņu no izīrēšanas tādā apmērā, kā /pers. A/ nodevusi dzīvokli īrei trešajām personām. Tas ir 700 EUR par periodu no 2015.gada 1.februāra līdz prasības celšanas brīdim 2016.gada 21.novembrim par 21 mēnesi 14700 EUR.

Prasība pamatota uz Civillikuma 1770., 1771., 1773., 1775., 1779., 1784.pantu.

[3] Atbildētāja/pers. A/ rakstveida paskaidrojumos prasību neatzīst. Uzskata par nepamatotu un noraidāmu.

Norāda, ka prasībā paustie apgalvojumi nav apstiprināti ar spēkā esošo tiesas spriedumu, savukārt prasītājam saistošie likumiskie aprobežojumi izslēdz šādas prasības apmierināšanu.

[4] Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2019.gada 4.oktobra spriedumu nospriests prasību noraidīt.

[4.1] Tiesa konstatējusi, ka lietā nav strīda, ka dzīvoklis bija izīrēts /pers. B/, kurš 2015. gada 1.februārī miris, ka pēc vīra nāves dzīvoklī turpināja dzīvot atbildētāja, līgums ar atbildētāju par dzīvokļa īri nav noslēgts, bet atbildētāja ir maksājusi komunālos maksājumus.

Lietā ir strīds par zaudējumu atlīdzināšanu, kas radušies atbildētājas prettiesiskas rīcības rezultātā, aizņemot un lietojot dzīvokli.

[4.2] Prasītājs ir pamatojis prasību arī uz likuma "Par dzīvojamo telpu īri" 14. panta ceturto daļu un Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2016. gada 8.novembra spriedumu, ar kuru noraidīta atbildētājas prasība par īres līguma noslēgšanu un apmierināta SIA "B101" prasība par atbildētājas izlikšanu no dzīvokļa.

Prasītājs atsaucies arī uz likuma "Par dzīvojamo telpu īri" 44.pantu, norādījis, ka atbildētājai ir pienākums atlīdzināt visus izdevumus, kas saistīti ar dzīvokļa pretlikumīgu aizņemšanu, ka atbildētāja bez izīrētāja atļaujas un vienošanās par dzīvokļa turpmāko īri nebija tiesīga lietot dzīvokli.

Minētais pierāda atbildētājas prettiesisko rīcību – pēc vīra nāves atrodoties dzīvoklī un nododot to apakšīrē.

[4.3] Tiesa uzskatījusi, ka prasītāja pamatojums ir vērtējams kritiski, jo Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2016. gada 17.oktobra spriedums nav stājies likumīgā spēkā.

Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2017.gada 25.septembra spriedumu, kurš stājies likumīgā spēkā 2018.gada 17.janvārī, apmierināta atbildētājas prasība par pienākuma uzlikšanu SIA "B101" noslēgt īres līgumu, uzlikts par pienākumu SIA "B101" viena mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas noslēgt ar atbildētāju dzīvojamās telpas īres līgumu par dzīvojamām telpām /adrese/, nemainot 1999.gada 10.februāra dzīvojamās telpas īres līguma nosacījumus, savukārt SIA "B101" pretprasība par atbildētājas izlikšanu noraidīta.

Tādējādi ar spēkā stājušos tiesas spriedumu SIA "B101" uzlikts par pienākumu noslēgt ar atbildētāju īres līgumu, nemainot 1999. gada 10. februāra īres līguma nosacījumus.

Tiesa uzskatījusi, ka nav izšķirošas nozīmes, ka spriedums nav izpildīts un īres līgums nav

noslēgts no atbildētājas neatkarīgu iemeslu dēļ, kas neatņem spriedumam likuma spēku.

[4.4] Tiesa pamatojusies uz Civilprocesa likuma 96. panta otro daļu, ievērojot, ka sākotnējais prasītājs šajā strīdā bija SIA "B101", kurš aizstāts ar tā saistību un tiesību pārņēmēju, uzskatījusi, ka ir pierādīti šādi spriedumā norādītie apstākļi, kas ir būtiski izskatāmajā strīdā.

Rīgas apgabaltiesa 2017.gada 25.septembra spriedumā lietā Nr.C30521616 atzinusi, ka likuma "Par dzīvojamo telpu īri" 14. panta ceturtajā daļā paredzētajos gadījumos īres līguma grozīšanai nav nepieciešama izīrētāja piekrišana un minētā norma neparedz gadījumus, kad izīrētājs būtu tiesīgs atteikt šādu līgumu grozīšanu, tā kā notiek tikai īrnieka nomaiņa ar ģimenes locekli, īres līguma nosacījumi paliek iepriekšējie.

Turklāt, Rīgas apgabaltiesa 2017.gada 25.septembra spriedumā konstatējusi, ka atbildētāja ievietojusies dzīvoklī atbilstoši likuma "Par dzīvojamo telpu īri" 9. panta pirmās daļas nosacījumiem kā īrnieka laulātā, un pēc īrnieka nāves atbildētāja vairākkārt lūgusi izīrētāju pārslēgt ar viņu īres līgumu, uz ko atbilde netika sniegta. Tiesa atzinusi, ka apstāklis, ka dzīvojamās telpas īres līgums ar atbildētāju nav noslēgts, nevar būt par pamatu secinājumam, ka viņa aizņem dzīvokli patvarīgi.

No minētā tiesa secinājusi, ka ar spēkā stājušos tiesas spriedumu tiesa ir atzinusi, ka atbildētāja dzīvoklī ir ievietojusies likumīgi un nav konstatējama patvarīga dzīvokļa aizņemšana.

[4.5] Prasītājs uzskata, ka atbildētāja ir rīkojusies prettiesiski nododot dzīvokli apakšīrē, kā rezultātā radušies zaudējumi nesaņemtās peļņas apmērā. Prasītājs norādījis, ka zaudējumi ir īres peļņas daļa 700 EUR mēnesī, t.i. summa, par kādu atbildētāja nodevusi dzīvokli apakšīrē, zaudējumu kopsumma 14 700 EUR aprēķināta par strīdus periodu.

Tiesa secinājusi, ka 1998.gada 10.februāra dzīvojamās telpas īres līguma 5.10. punkts atļauj īrniekam nodot dzīvokli apakšīrē, kam nav nepieciešams saskaņojums ar izīrētāju.

Kā jau iepriekš secināts, uz atbildētāju ir attiecināmi tādi paši īres noteikumi kā uz dzīvokļa īrnieku /pers. B/, t.sk. par dzīvokļa nodošanu apakšīrē.

Līdz ar to tiesa uzskatījusi, ka atbildētājas rīcībā, nododot dzīvokli apakšīrē, nav konstatējama prettiesiska rīcība.

[4.6] Tiesa uzskatījusi, ka nav konstatējams viens no zaudējuma atlīdzināšanas priekšnoteikumiem, proti, prettiesiska atbildētājas rīcība ne aizņemot dzīvokli, ne nododot to apakšīrē.

Tiesa norādījusi, ka prasība par zaudējumu atlīdzināšanu ir apmierināma, ja tiek konstatēti visi zaudējumu atlīdzības priekšnoteikumi, bet izpaliekot kaut vienam no tiem, prasība ir noraidāma.

Tā kā nav apstiprinājušies prasītāja prasībā norādītie faktiskie un tiesiskie apstākļi zaudējumu piedziņai, tiesa uzskatījusi prasību par nepamatotu un noraidāmu.

[5] SIA "FABRIKA" iesniegusi apelācijas sūdzību par spriedumu, pārsūdzot to pilnā apmērā.

[5.1] Apelācijas sūdzībā norādīts, ka prasītājs ir SIA "Divi dzīvokļi" prasījuma tiesību pārņēmējs uz 2018.gada 9.oktobra cesijas līguma pamata. Prasītājs nav strīdus dzīvokļa īpašnieks.

[5.2] Lietā nav strīda, ka starp dzīvokļa īpašnieku un atbildētāju nekad netika noslēgts īres līgums, bet atbildētāja turpina lietot dzīvokli pamatojoties uz /pers. B/ noslēgta līguma pamata.

Ar Rīgas apgabaltiesas 2017.gada 25.novembra spriedumu nospriests uzlikt par pienākumu SIA "B101" viena mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas noslēgt ar atbildētāju dzīvojamās telpas īres līgumu par dzīvokli, nemainot 1999.gada 10.februāra dzīvojamās telpas īres līguma nosacījumus.

SIA "B101" ir likvidēta un izslēgta no Komercreģistra 2018.gada 9.janvārī, un pēc prasītāja rīcībā esošās informācijas tā arī nenoslēdza īres līgumu ar atbildētāju.

Tādējādi līdz pat šim brīdim atbildētājai nav noslēgts īres līgums, secīgi nav arī tiesību minēto dzīvokli nodot apakšīrē. Tāpēc pirmās instances tiesas arguments, ka nav iestājusies atbildētāja prettiesiskā rīcība, vērtējams kritiski, jo bez spēkā esošā īres līguma atbildētājai nav tiesību rīkoties ar citai personai piederošo dzīvokli.

[5.3] Apelācijas sūdzības iesniedzēja atsaucoties uz likuma "Par dzīvojamo telpu īri" noteikumiem, norādījusi, ka atbildētājai nav tiesību lietot dzīvokli bez īres līguma, un tas apstāklis, ka persona dzīvoklī dzīvo jau ilgstoši nepiešķir atbildētājai papildus tiesības uz dzīvokļa lietošanu.

[5.4] Sūdzībā minēts, ka 1999.gada 10.februāra līguma nosaukums vēl neliecina par līguma dabu, arguments pamatots ar likuma "Par dzīvojamo telpu īri" un Civillikuma noteikumiem, kā arī atsaucēm uz Augstākās tiesas atziņām. Secīgi, ja starp dzīvokļa īpašnieku un īrnieku pēc būtības ir nodibinātas patapinājuma attiecības, šādu attiecību regulēšanai nevar piemērot likuma "Par dzīvojamo telpu īri" noteikumus, tai skaitā likuma 14.panta ceturtajā daļā noteikto.

[5.5] Sūdzības iesniedzēja norāda, ka 2019.gada 24.septemba tiesas sēdē atbildētājas pārstāvis lūdzis pievienot lietas materiāliem 1999.gada 10.februāra dzīvojamās telpas īres līguma kopiju. Pievienotā līguma kopija netika apliecināta atbilstoši Ministru kabineta noteikumu Nr. 558 "Dokumentu izstrādāšanas un noformēšanas kārtība" 48. un 49.punkta noteikumiem. Pretēji normatīvo aktu noteikumiem noformēts pierādījums nevar tikt vērtēts vienlīdzīgi ar pārējiem lietā esošajiem pierādījumiem.

Tādējādi pirmās instances tiesas secinājums, ka 1999.gada 10.februāra dzīvojamās telpas īres līguma 5.10.punkts atļauj īrniekam nodot dzīvokli

apakšīrē, kam nav nepieciešams saskaņojums ar izīrētāju, secīgi attiecībā uz atbildētāju ir attiecināmi tādi paši īres noteikumi, kā uz dzīvokļa īrnieku /pers. B/, t.sk. par dzīvokļa nodošanu apakšīrē, ir noraidāms, jo šāds secinājums izdarīts uz lietā nederīga pierādījuma pamata.

[5.6] Apelācijas sūdzības iesniedzēja uzskata, ka prasība ir pamatota. Lietā nav pierādījumu, kas ļautu atbildētājai lietot dzīvokli, nesaņemot dzīvokļa īpašnieka piekrišanu. Īres vai jebkāds cits dzīvokļa lietošanas pamatojums ar atbildētāju tā arī netika noslēgts, secīgi atbildētājas rīcība ar citai personai piederošu īpašumu – dzīvokli – ir vērtējama kā prettiesiska rīcība.

Atbildētājas prettiesiskā rīcība ir pierādīta ar dzīvokļa izīrēšanas trešajai personai faktu, par ko lietā strīds nepastāv. Zaudējumu apmērs ir aprēķināts prasības pieteikumā, un prasītājs uztur norādīto aprēķinu un argumentus par zaudējuma rašanos un aprēķināšanu.

[6] Civillietas izskatīšana sākotnēji apelācijas instances tiesā bija nozīmēta mutvārdu procesā 2020.gada 20.maijā. 2020.gada 8.maijā civillieta noņemta no izskatīšanas, ņemot vērā Latvijas Republikā noteikto ārkārtas situāciju saistībā ar COVID -19 izplatību.

Ievērojot drošības pasākumus un izvērtējot apstākļus, ka lietu ir iespējams izskatīt rakstveida procesā, pamatojoties uz Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma 10.pantu, 2020.gada 15.jūnijā nolemts nozīmēt lietu izskatīšanai rakstveida procesā 2020.gada 3.jūlijā.

2020.gada 26.jūnijā Rīgas apgabaltiesā atbildētāja /pers. A/ iesniegusi rakstveida paskaidrojumus.

2020.gada 29.jūnijā minēto rakstveida paskaidrojumu noraksts nosūtīts prasītājam SIA "FABRIKA".

Civillietu tiesas kolēģija, atbilstoši normatīvo aktu noteikumiem, izmantojusi tiesības un atzinusi par iespējamu apelācijas instances tiesā civillietu izskatīt rakstveida procesā, par to ar 2020.gada 15.jūnija tiesas paziņojumu informējusi lietas dalībniekus un izskaidrojusi viņu tiesības.

Ņemot vērā, ka lūgumi, kuri attiektos uz konkrēto strīdu un būtu šķērslis lietu izskatīt rakstveida procesā, tiesas noteiktajā termiņā (līdz 2020.gada 26.jūnijam) netika iesniegti, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka pastāv pamats sprieduma taisīšanai.

Motīvu daļa

[7] Novērtējusi lietas dalībnieku rakstveida paskaidrojumus kopsakarā ar pierādījumiem, apsvērusi apelācijas sūdzības argumentus, pamatojoties uz apstākļiem, kas nodibināti ar pierādījumiem lietā, Civillietu tiesas kolēģija uzskata, ka prasība ir noraidāma.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta pirmo daļu un 430.panta trešo daļu apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību [..] tādā apjomā kā lūgts šajā sūdzībā, un nepārbauda faktus, kas konstatēti pirmās instances tiesā, ja tie nav apstrīdēti apelācijas sūdzībā.

[7.1] Apelācijas sūdzībā nav apstrīdēti pirmās instances tiesas konstatētie fakti, ka SIA "B101" bija nekustamā īpašuma Brīvības ielā 101, Rīgā, domājamo daļu īpašnieks, kuram lietošanā nodots, t.sk., strīdus dzīvoklis Nr.4 (lietas 14.lapa).

Uz 1999.gada 10.februāra dzīvojamās telpas īres līguma pamata dzīvoklis Nr.4, /adrese/, nodots īrniekam /pers. B/ (lietas 201.-204.lapa).

/pers. B/ 2015.gada 1.februārī miris.

Atbildētāja/pers. A/ 2016.gada 29.martā Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesā cēlusi prasību pret SIA "B101" par pienākuma uzlikšanu noslēgt īres līgumu ar viņu kā mirušā īrnieka /pers. B/ laulāto, ģimenes locekli un mantinieci, nemainot 1999.gada 10.februāra īres līguma noteikumus.

2018.gada 17.janvārī stājies likumīgā spēkā Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2017.gada 25.septembra spriedums, ar kuru nospriests uzlikt par pienākumu SIA "B101" viena mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas noslēgt ar /pers. A/ dzīvojamās telpas īres līgumu par dzīvojamām telpām /adrese/, nemainot 1999.gada 10.februāra dzīvojamās telpas īres līguma nosacījumus, un noraidīt SIA "B101" pretprasību pret /pers. A/ par izlikšanu no dzīvojamās telpas bez citas dzīvojamās platības ierādīšanas (lietas 185.-200.lapa).

[7.2] Izskatāmā prasība pamatota uz likuma "Par dzīvojamo telpu īri" 2. panta otro daļu, ka dzīvojamās telpas lietošanas vienīgais pamats īrniekam vai apakšīrniekam ir dzīvojamās telpas īres vai apakšīres līgums, 44.pantu, saskaņā ar kuru personas, kas patvarīgi – bez dzīvojamās telpas īres līguma noslēgšanas – aizņēmušas dzīvojamās telpas, izliek tiesas ceļā bez citas dzīvojamās telpas ierādīšanas, piedzenot visus zaudējumus, kas saistīti ar telpu nelikumīgu aizņemšanu un izlikšanu no tām.

Civillikuma 1770.pants noteic, ka ar zaudējumu jāsaprot katrs mantiski novērtējams pametums.

Mūsdienu valodā ar jēdzienu „zaudējums" saprot jebkādu mantas samazinājumu, zudumu vai bojājumu, kā arī peļņas atrāvumu un citas mantiski novērtējamas tiesību aizskāruma sekas (sk. Latvijas Republikas Civillikuma komentāri: Ceturtā daļa. Saistību tiesības. Autoru kolektīvs prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. – R.: Mans Īpašums, 1998, 267.lpp.).

Zaudējums var būt vai nu tāds, kas jau cēlies, vai tāds, kas vēl stāv priekšā; pirmajā gadījumā tas dod tiesību uz atlīdzību, bet otrajā uz nodrošinājumu (Civillikuma 1771.pants).

Saskaņā ar Civillikuma 1772.pantu jau cēlies zaudējums var būt vai nu cietušā tagadējās mantas samazinājums, vai arī viņa sagaidāmās peļņas atrāvums.

Zaudējums ir tiešs, kad tas ir prettiesīgas darbības vai bezdarbības dabiskās un nepieciešamās sekas, netiešs – kad tas cēlies sagadoties sevišķiem apstākļiem vai attiecībām, nejaušs – kad tā cēlonis ir nejaušs notikums vai nepārvarama vara (Civillikuma 1773.pants).

Atbilstoši Civillikuma 1775. pantam katrs zaudējums, kas nav nejaušs, ir jāatlīdzina.

Saskaņā ar Civillikuma 1779.pantu katram ir pienākums atlīdzināt zaudējumus, ko viņš ar savu darbību vai bezdarbību nodarījis.

Kā atzīts tiesību doktrīnā un judikatūrā, zaudējumu atlīdzības pienākums iestājas tad, kad vienlaikus pastāv šādi priekšnoteikumi jeb atlīdzības pamati: 1) tiesību aizskārēja neattaisnojama darbība, kas attiecīgos gadījumos ietver arī novērtējumu no vainojamības viedokļa; 2) zaudējumu esība; 3) cēloniskais sakars starp zaudējumiem un neatļauto darbību (sk. K.Torgāns. Saistību tiesības. I daļa. Mācību grāmata. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2006, 209.lpp., kā arī, piemēram, Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2008.gada 2.aprīļa spriedumu lietā Nr.SKC-143/2008 (C29369004); 2011.gada 23.marta sprieduma lietā Nr.SKC-111/2011 (C32289303)12.1.punktu; 2011.gada 7.decembra sprieduma lietā Nr.SKC-289/2011 (C06067006) 19.punktu; Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2017. gada 14. decembra sprieduma lietā Nr. SKC-297/2017 6.7. punktu; 2018.gada 31.maija sprieduma lietā Nr. SKC-231/2018 10.2.punktu).

[7.3] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 93. panta pirmo daļu katrai pusei jāpierāda tie fakti, uz kuriem tā pamato savus prasījumus vai iebildumus. Prasītājam jāpierāda savu prasījumu pamatotība. Atbildētājam jāpierāda savu iebildumu pamatotība.

Augstākās tiesas Senāts norādījis, ka civilprocesā atbildētājs savas procesuālās darbības vienmēr veic, aizstāvoties pret celto prasību, un, lai to darītu, prasītājam vispirms sava prasība rūpīgi jāpamato (sk. Senāta 2015.gada 30.oktobra spriedumu lietā Nr. SKC-176/2015). Tādējādi tieši prasītāja pienākums ir pierādīt savas prasības pamatotību.

Lai Civillietu tiesas kolēģija konstatētu minētajās tiesību normās noteikto pamatu prasības apmierināšanai, jākonstatē atbildētāja prettiesiska rīcība, zaudējumu esamība un cēloniskais sakars, kuru esamība jāpierāda prasītājam.

Tādejādi prasītājam, atbilstoši Civilprocesa likuma 93. panta pirmās daļas nosacījumiem, jāpierāda, ka /pers. A/ patvarīgi – bez īres līguma noslēgšanas – aizņēmusi dzīvojamās telpas, un prasītājam radušies zaudējumi, jo viņš nav varējis pēc saviem ieskatiem lietot īpašumu un izīrēt citai personai un gūt no izīrēšanas peļņu.

Puses atbilstoši Civilprocesa likuma 10.pantam savas procesuālās tiesības realizē sacīkstes formā, tādēļ pušu strīdīgās attiecības tiesai jāizvērtē pēc

tiem datiem, kurus puses iesniegušas tiesai, un vienīgi šie dati ir tiesai nepieciešamais procesuālais pierādījumu materiāls, kuru tā pārbauda un novērtē (sk. Bukovskis V. Civilprocesa mācības grāmata. Rīga: Autora izdevums, 1933, 235.lapa.).

[7.4] Izvērtējusi rakstveida pierādījumus kopsakarā ar noskaidrotajiem faktiskajiem apstākļiem Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka nav pierādījumu, lai konstatētu, ka atbildētāja vainojama patvarīgā strīdus dzīvokļa lietošanā, un secīgi, zaudējumu nodarīšanā.

[7.4.1] Neapstiprinās ar pierādījumiem prasītāja apgalvojumi, ka /pers. A/ patvarīgi aizņem dzīvojamās telpas.

No lietas materiāliem redzams tieši pretējais, ka atbildētāja vēl pirms izskatāmā strīda ierosināšanas (prasība celta 2016.gada 22.novembrī), t.i., 2016.gada 29.martā cēlusi prasību par īres līguma noslēgšanu, un nav strīda, ka stājies spēkā spriedums, ar kuru uzlikts par pienākumu SIA "B101" viena mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas noslēgt ar /pers. A/ dzīvojamās telpas īres līgumu par dzīvojamām telpām /adrese/, nemainot 1999.gada 10.februāra dzīvojamās telpas īres līguma nosacījumus (lietas 185.-200.lapa).

Nav nozīmes apelācijas sūdzībā [5.2] norādītajiem apstākļiem, ka SIA "B101" ir likvidēta un izslēgta no Komercreģistra 2018.gada 9.janvārī, un pēc prasītāja rīcībā esošās informācijas tā arī nenoslēdza īres līgumu ar atbildētāju, jo /pers. A/ tiesību aizskārums ir novērsts ar spriedumu, un izpildot tiesas spriedumu saistošs personai, kura pārņēmusi likvidētās SIA "B101" tiesības un saistības.

[7.4.2] Nepamatoti ir prasītāja apgalvojumi prasības pieteikumā un apelācijas sūdzībā, ka atbildētājas prettiesiskā rīcība ir pierādīta ar faktu par dzīvokļa izīrēšanu trešajai personai.

Civillietu tiesas kolēģijas noskaidrotie apstākļi [7.4.1] liecina par /pers. A/ tiesībām lietot strīdus dzīvojamo telpu pēc tādiem noteikumiem kā 1999.gada 10.februāra dzīvojamās telpas īres līgumā (lietas 201.-204.lapa).

Minētā dzīvojamās telpas īres līguma 5.10 punktā paredzēts, ka īrnieks ir tiesīgs nodot dzīvokli apakšīrē [..](lietas 203.lapa).

[8] Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasītājs nav pierādījis prasības pamatotību, ka prasītājam zaudējumi 14 700 EUR sagaidāmās peļņas apmērā ir nodarīti ar atbildētājas vainojamu darbību vai bezdarbību.

Zaudējumu atlīdzības pienākums iestājas tikai tad, kad vienlaicīgi pastāv visi priekšnoteikumi jeb atlīdzības pamati, tad konstatējot, ka zaudējumu atlīdzības prasība celta pret

personu, kas nav vainojama prasītājam nodarītajā tiesību aizskārumā, pārējo zaudējumu atlīdzības priekšnoteikumu vērtēšanai, kā arī prasības summas aprēķina pamatotības vērtēšanai nav tiesiskas nozīmes.

Savukārt celtā prasība ir noraidāma pilnīgi.

[9] Civillietu tiesas kolēģija uzskata, ka pirmās instances tiesa ir izvērtējusi lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus atbilstoši lietā iegūtajiem pierādījumiem, pamatoti prasību noraidījusi.

Apelācijas instances tiesā nav konstatēti tādi apstākļi un pierādījumi, kas būtu par pamatu pretēju secinājumu, kā pārsūdzētajā spriedumā, izdarīšanai.

[10] No lietas materiāliem (lietas 205., 206.lapa) izriet, ka atbildētājai radušies izdevumi advokāta palīdzības samaksai 600 EUR apmērā.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 44.pantu, ja prasība noraidīta, ar lietas vešanu saistītos izdevumus piespriež no prasītāja par labu atbildētājam.

Ievērojot minēto, no prasītāja par labu atbildētājai ir piedzenami ar lietas vešanu saistītie izdevumi 600 EUR apmērā.

[12] Ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi lietā sastāda 19,93 EUR (lietas 2.lapa). Prasītājs ir samaksājis ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 4,70 EUR. Atbilstoši Civilprocesa likuma 42.panta otrajai daļai tiesas izdevumi, kas nav samaksāti iepriekš t.i., 15,23 EUR piespriežami no prasītāja valsts ienākumos.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 204.[1] pantu, 431. - 434.pantu, Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija

nosprieda:

SIA "FABRIKA" prasību pret /pers. A/ par zaudējumu 14 700 EUR (četrpadsmit tūkstoši septiņi simti *euro*) piedziņu – pilnīgi noraidīt.

Piedzīt no SIA "FABRIKA", reģistrācijas Nr. 40103557500, par labu /pers. A/, personas kods /personas kods/, ar lietas vešanu saistītos izdevumus 600 EUR (seši simti *euro*)

Piedzīt no SIA "FABRIKA", reģistrācijas Nr. 40103557500, ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 15,23 EUR (piecpadsmit *euro,* 23 *centi*) valsts ienākumos.

Ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi maksājami, norādot maksājumā šādus rekvizītus: Saņēmējs: Tiesu administrācija, reģ.Nr.90001672316, saņēmēja iestāde: Valsts kase, BIC kods: TRELLV22, Konta Nr.LV51TREL2190458019000, maksājuma mērķis: 21499 EKK – ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi lietā Nr.C30819116.

Samaksu apliecinošs dokuments jāiesniedz Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas kancelejā.

Noteikt termiņu desmit dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas sprieduma daļā par tiesāšanās izdevumu piedziņu labprātīgai izpildei.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Senāta Civillietu departamentam 30 dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas kasācijas sūdzību iesniedzot Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijā.

Tiesnese I.Ozola

Tiesnese M.Bebriša

Tiesnesis N.Riņķis